

Sygn. akt II AKa 220/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, II Wydział Karny, w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marian Baliński
Sędziowie:	SA Piotr Feliniak (spr.) SO del. Sławomir Wlazło
Protokolant:	st. sekr. sąd. Łukasz Szymczyk

przy udziale H. T., Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2013 r.

sprawy **F. T.**

oskarżonego z art. 286 §1 kk w zw. z art. 294 §1 kk i art. 270 §2 kk w zw. z art. 11 §2 kk w zw. z art. 12 kk; art. 270 §2 kk; art. 296 §1 i §3 kk;

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońców

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 15 marca 2013 r., sygn. akt XVIII K 179/09

na podstawie art. 437 §1 i §2 kpk, art. 438 pkt 1, 2 i 3 kpk, art. 624 §1 kpk

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, iż uchyla rozstrzygnięcia z pkt 2, 3 oraz 4 i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania;
- 2) utrzymuje wyrok w pozostałej części w mocy;
- 3) zwalnia oskarżonego od kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym.

Sygn. akt **II AKa 220/13**

UZASADNIENIE

F. T. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od stycznia 1998 roku do 31 grudnia 2002 roku w Ż. woj. (...) działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, W celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako Prezes Zarządu Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) Ltd z siedzibą w Ż. po uprzednim wprowadzeniu w błąd pracowników działu

księgowości, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) Ltd z siedzibą w Ż., a w szczególności:

- w 1998 roku kasjerkę i główną księgową, co do wydatkowania na cele reklamy i promocji na giełdach dwóch zaliczek w łącznej kwocie 78.372 złotych, które pobrał z kasy i ich nie rozliczył, a które były przeksięgowywane bez fizycznej wpłaty środków w dokumentach księgowych Spółki w 1999 i 2000 roku, zaś w dniu 18 grudnia 2000 roku polecił głównej księgowej pobrane zaliczki zaksięgować w ciężar kosztów do opodatkowania,
- w okresie od stycznia 1999 roku do 31 grudnia 2002 roku główną księgową co do autentyczności i zgodności treści uchwał Zgromadzenia Wspólników z dnia 18 marca 1999 roku o numerach; (...) oraz umowy o pracę - aneks z dnia 18 marca 1999 roku pod którym F. T. podpisał się w obrębie zapisu „pracownik” z wolą R. V. działającego w imieniu jedyne go wspólnika Spółki z o.o. (...) Ltd, „w tym uchwały nr 3/99, stanowiącej między innymi, że zysk wynikły z działalności Spółki w 1998 roku, a wynoszący 2.940,488,13 złotych, który po zapłaceniu podatku dochodowego stanowi kwotę 1.735.700,13 złotych Spółka przeznacza na nagrodę dla Prezesa Zarządu w kwocie 400.000 złotych i dywidendę dla wspólnika w wysokości 1.335.700,13 złotych oraz uchwały nr 5/99 stwierdzającej w § 1, że ustala się z dniem 1 stycznia br. wynagrodzenie dla Prezesa Zarządu w wysokości równowartości 10.000 DM (dziesięć tysięcy marek niemieckich) liczonych po kursie sprzedaży w dniu wypłaty oraz udział w zysku wypracowanym przez Spółkę w wysokości 10%, który to udział będzie obliczany od zysku przed opodatkowaniem i licencjami zaś kwota płacona raz w roku po przedłożeniu sprawdzonego przez biegłych rewidentów rachunku zysków i strat i bilansu Spółki, które przedłożył służbom księgowych Spółki z o.o. (...) Ltd i które stanowiły podstawę od wypłaty nienależnych mu nagród i dywidend, wynagrodzeń i udziałów w zyskach Spółki, a w szczególności:
- nagrody dla Prezesa Spółki w kwocie 400.000 złotych brutto wypłaconej w dniu 18 maja 1999 roku na podstawie uchwały nr 3/99,
- udziałów w zyskach spółki w kwotach: 535.977,63 złotych brutto wypłaconych w dniu 06 kwietnia 2000 roku, 526.505,95 złotych brutto wypłaconych w dniu 28 marca 2001 roku, 675.267 złotych brutto wypłaconych w dniach 05 i 07 maja 2002 roku, na podstawie uchwały nr 5/99,
- wynagrodzeń miesięcznych za pracę w łącznej kwocie 1.200.128 złotych brutto, wypłacanych w okresie od stycznia 1999 roku do końca grudnia 2002 roku na podstawie uchwały 5/99,

czym wyrządził w mieniu Spółki z o.o. (...) Ltd szkodę majątkową znacznej wartości w łącznej kwocie nie mniejszej niż 3.420.250,58 złotych, to jest o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i z art. 270 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

II. w okresie od dnia 19 marca 1999 roku do dnia 01 grudnia 1999 roku w Ż. woj. (...) jako Prezes Zarządu (...) Spółki z o.o. w Ż. wypełnił czysty blankiet opatrzone podpisem R. V., a następnie użył go jako autentyczny dokument zatytułowany „Postanowienie jedyne go wspólnika U. (...) Spółki z o.o. w Ż. podjęte w dniu 19 marca 1999 r.” pod którym podpisał się jako protokolant, a z treści którego wynikało, że R. V. działający w imieniu (...) (...) z siedzibą w L. jedyne go wspólnika (...) Spółki z o.o. w Ż. ustala zarząd jednoosobowy i odwołuje z funkcji Wiceprezesa Zarządu K. P., który to zapis był niezgodny z wolą przedstawiciela jedyne go wspólnika (...) R. V. i dokonany był bez jego zgody, a następnie tak podrobiony dokument przedłożył w kadrach Spółki z o.o. (...) oraz w Sądzie Rejonowym w P. w Wydziale Gospodarczym, to jest o przestępstwo z art. 270 § 2 k.k.

III. w okresie od dnia 19 marca 1999 roku do dnia 08 marca 2000 roku w Ż. woj. (...) jako Prezes Zarządu (...) Spółki z o.o. w Ż. wypełnił czysty blankiet opatrzone podpisem R. V., a następnie użył go jako autentyczny, dokument zatytułowany „PROTOKÓŁ WALNEGO ZGROMADZENIA WSPÓLNIKÓW (...) SPÓŁKI Z O.O. W (...) odbytego w dniu 19 marca 1999 r. w Ż.” pod którym podpisał się jako protokolant, a z treści którego wynikało, że R. V. działający w imieniu (...) (...) z siedzibą w L. jedyne go wspólnika (...) Spółki z o.o. w Ż. ustala zarząd jednoosobowy i odwołuje z funkcji Wiceprezesa Zarządu K. P., który to zapis był niezgodny z wolą przedstawiciela jedyne go wspólnika (...) R.

V. i dokonany był bez jego zgody, a następnie tak podrobiony dokument przedłożył w kadrach Spółki z o.o. (...) oraz w Sądzie Rejonowym w P. w Wydziale Gospodarczym, to jest o przestępstwo z art. 270 § 2 k.k.,

IV. w okresie od 1 listopada 1999 roku do 31 marca 2000 w Ż. woj. (...) jako Prezes Zarządu Spółki z o.o. (...) Ltd, będąc zobowiązanym w oparciu o przepisy kodeksu handlowego, postanowień umowy spółki zawartych w akcie notarialnym z dnia 04 listopada 1993 roku repertorium A nr (...) roku sporządzonym w Kancelarii Notarialnej Notariusz Z. D. w S. oraz w protokole Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) Ltd z siedzibą w Ż. spisany w akcie notarialnym z dnia 5 października 1995 roku repertorium A (...) w Kancelarii Notarialnej Notariusz I. P. w S. do zajmowania się sprawami majątkowymi Spółki nadużył udzielonych mu uprawnień poprzez podjęcie w dniu 22 grudnia 1999 roku decyzji o cofnięciu wniosku o zajęcie rachunku bankowego, która skutkowałą anulowaniem dokonanego przez komornika Sądu Rejonowego w S. zajęcia wierzytelności i bezzasadnie odstąpił, przy braku ustanowienia jakichkolwiek innych zabezpieczeń, od egzekucji wierzytelności należnych Spółce z o.o. (...) Ltd od Zakładów (...) w kwocie 2.985.359,10 złotych zasądzonych nakazem zapłaty Sądu Rejonowego w P. Wydział Gospodarczy (sygn. akt (...)) oraz poprzez podejmowanie, przy braku zapłat za zakupione towary, decyzji o kontynuowaniu sprzedaży wyrobów Spółki z o.o. (...), które nie regulowały należności ani nie uiszczaly zaliczek co w konsekwencji doprowadziło do powstania wierzytelności w łącznej kwocie 7.235.738,84 złotych, której Spółka z o.o. (...) Ltd nie mogła wyegzekwować w całości od Zakładów (...), jak również nie dopełnił ciężącego na nim obowiązku i nie zawarł aneksu do umowy pożyczki podpisanej w dniu 10 lipca 1995 roku na mocy, której Spółka z o.o. (...) Ltd udzieliła Spółce z o.o. (...) nie oprocentowanej pożyczki w kwocie 1.400.000 złotych ani żadnej innej umowy regulującej kwestie ekwiwalentności wzajemnych świadczeń z tytułu tej umowy, po tym jak w dniu 22 października 1999 roku strony rozwiązały umowę nieodpłatnego użyczenia budynków piekarni mechanicznej i domu mieszkalnego położonych w Ż., jaką w dniu 24 lipca 1995 roku Spółka z o.o. (...) Ltd zawarła ze Spółką z o.o. (...), a w jej miejsce zawarły umowę najmu wymienionych obiektów, czym pozbawiał Spółkę z o.o. (...) Ltd korzyści, jakie by ta Spółka uzyskała w przypadku udzielenia innemu podmiotowi oprocentowanej pożyczki w kwocie nie mniejszej niż 92.668,49 złotych przy ustalonym oprocentowaniu pożyczki w skali 16%, wyrządzając Spółce z o.o. (...) Ltd szkodę majątkowa w wielkich rozmiarach w łącznej kwocie nie mniejszej niż 7.328.407,33 złotych, to jest o czyn z art. 296 § 1 i § 3 k.k.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 15 marca 2013 roku w sprawie XVIII K 179/09 orzekł:

- 1) oskarżonego F. T. uniewinnił od dokonania czynów opisanych w punktach i, II i III i kosztami sądowymi w tej części obciążył Skarb Państwa,
- 2) oskarżonego F. T. uznał za winnego dokonania zarzucanego mu czynu opisanego w punkcie IV wyczerpującego dyspozycję art. 296 § 1 i 3 k.k., z tą zmianą, że przyjął, iż działania oskarżonego z tytułu cofnięcia wniosku o zajęcie rachunku bankowego Zakładów (...) wyrzuciło szkodę Spółce z o.o. (...) Ltd w kwocie nie mniejszej niż 1.491.492 zł, zaś zachowanie polegające na nie oprocentowaniu pożyczki udzielonej Spółce z o.o. (...) w okresie od 1 listopada 1999r. do 31 marca 2000r. wyrzuciło szkodę Spółce z o.o. (...) Ltd w kwocie nie mniejszej niż 91.606 zł i za to na podstawie art. 296 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- 3) na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie wymierzonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby,
- 4) na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego F. T. obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem przypisanym w punkcie 2 wyroku, w kwocie 1.583.548 złotych na rzecz Spółki z o.o. (...) Ltd w S. z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku,
- 5) zasądził od oskarżonego F. T. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2.000 złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów sądowych (wyrok k. 4283-4285).

Apelacje od powyższego wyroku złożyli prokurator oraz obrońcy oskarżonego.

Prokurator, zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego zarzucił:

1) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia w postaci art. 2 § 2 kpk, art. 4 kpk, art. 5 § 2 kpk, art. 7 kpk, art. 167 kpk, art. 366 § 1 kpk, art. 410 kpk, polegającą na uwzględnieniu przez Sąd wyłącznie okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego z pominięciem i niezbadaniem ujawnionych w toku rozprawy okoliczności przemawiających na jego niekorzyść (art. 4 kpk), niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy (art. 366 § 1 kpk), dokonaniu wybiórczej i dowolnej oceny dowodów, wbrew zasadom prawidłowego rozumowania oraz wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego (art. 7 kpk i art. 410 kpk), rozstrzygnięciu na korzyść oskarżonego wątpliwości nadających się do usunięcia (art. 5 § 2 kpk), niepodjęciu inicjatywy dowodowej z urzędu w celu usunięcia tych wątpliwości i poczynienia prawdziwych ustaleń faktycznych (art. 167 kpk i art. 2 § 2 kpk), a to poprzez przyjęcie przez Sąd, iż dokumenty w postaci: uchwał Zgromadzenia Wspólników nr 1-6/99 datowanych na dzień 18.03.1999r., aneksu do umowy o pracę datowanego na dzień 18.03.1999r., postanowienia jedynego wspólnika (...) Sp. z o.o. w Ż. datowanego na dzień 19.03.1999r. i protokołu Walnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. w Ż. datowanego na dzień 19.03.1999r. są dokumentami autentycznymi, sporządzonymi w dniu 15.03.1999r., zgodnie z wiedzą i wolą R. V., działającego jako pełnomocnik jedynego (...) Sp. z o.o., co w efekcie doprowadziło do uniewinnienia oskarżonego od popełnienia czynów opisanych w zarzutach I-III aktu oskarżenia podczas, gdy prawidłowa ocena zebranych dowodów i ujawnionych w toku rozprawy okoliczności prowadzić powinna do przeciwnych wniosków i rozstrzygnięć;

2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na treść orzeczenia, a polegający na przyjęciu, iż dwie zaliczki w łącznej kwocie 78.372,00 zł pobrane przez oskarżonego na cele reklamy i promocji, a opisane w zarzucie I aktu oskarżenia, zostały rozliczone poprzez ich kompensatę z obciążającymi spółkę opłatami licencyjnymi, co w efekcie doprowadziło do przysporzenia na rzecz spółki, podczas gdy zebrane w sprawie i niekwestionowane przez Sąd dokumenty księgowe i zeznania świadków (str. 17-20 i 68-70 wyroku) wskazują na to, iż o ile zaliczki te zostały w dniu 31.12.1999r. gotówką wpłacone do kasy spółki, to w dniu 03.01.2000r. zostały one ponownie wypłacone oskarżonemu z kasy w takich samych kwotach: 4.000,00 zł i 74.372,00 zł (łącznie 78.372,00 zł), a następnie w dniu 18.12.2000r. na polecenie oskarżonego przeksięgowane zostały z konta „zaliczek prezesa” w koszty uzyskania przychodu spółki, co ostatecznie doprowadziło do powstania szkody na skutek niezwrócenia kwot zaliczek i konieczności opodatkowania ich podatkiem dochodowym od osób prawnych, jako kosztów nieuzasadnionych z uwagi na niezłączenie przez oskarżonego dokumentów źródłowych potwierdzających poniesienie i przeznaczenie tych kosztów, a tym samym do zwiększenia szkody poprzez podwyższenie zobowiązania (...) Sp. z o.o. w Ż.;

3) obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia w postaci art. 413 § 2 kpk polegającą na niedokładnym określeniu czynu przypisanego oskarżonemu w ust. 2 wyroku, a opisanemu w ust. IV wyroku, poprzez nieokreślenie na nowo w jego zmienionym opisie łącznej wysokości szkody, podczas gdy w wyroku Sąd dokonał zmiany wartości szkód częściowych poprzez obniżenie ich wysokości w stosunku do szkód opisanych w zarzucie IV aktu oskarżenia (z kwoty 7.235.738,84 zł do kwoty 1.491.492,00 zł oraz z kwoty 92.668,49 zł do kwoty 91.606,00 zł), nie dokonując przy tym w sentencji wyroku żadnych modyfikacji w zakresie łącznej kwoty szkody wskazanej w tym zarzucie (7.328.407,33 zł), a stanowiącej kwotę wyższą aniżeli arytmetyczna suma szkód opisanych ust. 2 wyroku (1.491.492,00 zł + 91.606,00 zł - 1.583.098,00 zł), co mogło mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w zakresie przyjętej w ust. 2 wyroku kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu, jak też w zakresie orzeczonego w ust. 4 wyroku obowiązku naprawienia szkody;

4) obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia w postaci art. 424 § 1 pkt. 1 i § 2 kpk polegającą na niewskazaniu w uzasadnieniu wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o składowych i wysokości szkody wyrządzonej przestępstwem przypisanym oskarżonemu w ust. 2 wyroku, faktów, które Sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych, oraz na nieprzytoczeniu okoliczności, które Sąd miał na względzie rozstrzygając co do wysokości szkody, czym spowodował, iż w tym zakresie zaskarżone orzeczenie nie poddaje się ocenie merytorycznej;

5) obrazę prawa materialnego w postaci art. 46 § 1 kk polegającą na orzeczeniu wobec oskarżonego obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem przypisanym w ust. 2 wyroku w wysokości nie znanej ustawie, bo

w kwocie 1.583.548,00 zł przewyższającej arytmetyczną sumę szkód ustalonych w ust. 2 wyroku (1.491.492,00 zł + 91.606,00 zł = 1.583.098,00 zł), powodującej, iż orzeczony środek nie stanowi o obowiązku naprawienia szkody ani w całości ani w części.

Podnosząc powyższe zarzuty prokurator wniósł o uchylenie przedmiotowego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji (apelacja – k. 4336-4342).

Pierwszy z obrońców oskarżonego – adw. W. W., zaskarżył wyrok w zakresie pkt 2 – w całości i zarzucił:

1) obrazę prawa materialnego poprzez dokonanie błędnej subsumpcji prawnej czynu oskarżonego F. T. i skazanie go pomimo, że przypisany mu w pkt 2 czyn nie zawierał znamion strony podmiotowej, ani koniecznych znamion strony przedmiotowej i przedmiotu przestępstwa z art. 296 § 1 i § 3 k.k. w postaci nadużycia uprawnień i nie dopełnienia obowiązku w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej pod firmą (...) Ltd i powstania szkody majątkowej w wielkich rozmiarach,

2) obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 11 § 1 k.k., art. 296 § 1 k.k. w zw. z art. 115 § 5 i § 7 k.k. poprzez skazanie oskarżonego pomimo, iż prawidłowa redakcja czynu przypisanego mu w pkt 2 powinna skutkować rozbięciem go na dwa odrębne czyny, z których żaden nie zawiera ustawowego znamienia strony przedmiotowej i przedmiotu przestępstwa z art. 296 § 1 k.k. w postaci wyrządzenia Spółce (...) znacznej szkody majątkowej,

3) mającą wpływ na treść orzeczenia obrazę art. 415 § 5 k.p.k. poprzez nałożenie na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody w kwocie 1.491.492 zł, o którym prawomocnie orzeczono w innym zakończonym postępowaniu,

4) mającą wpływ na treść orzeczenia obrazę art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. - polegającą na rozstrzygnięciu na niekorzyść oskarżonego F. T. wszystkich nie dających się usunąć wątpliwości w zakresie ustaleń faktycznych.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od dokonania przypisanego mu przestępstwa z art. 296 § 1 i § 3 k.k., alternatywnie - w przypadku nie podzielenia argumentacji środka odwoławczego w jego głównym nurcie - o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie rozstrzygnięcia z pkt 4 (apelacja – k. 4348-4356).

Drugi z obrońców oskarżonego – adw. S. S., zaskarżył wyrok w części, tj. pkt 2-5 na korzyść oskarżonego i zarzucił:

1) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a tj. art. 7 kpk i art. 410 kpk poprzez błędne przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się popełnienia przestępstwa nadużycia zaufania w obrocie gospodarczym (art. 296 § 1 i § 3 kk) w sytuacji, gdy przeprowadzone w sprawie dowody ocenione z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego prowadzą do wniosków przeciwnych, a w tym także w szczególności bezpodstawne przyjęcie, iż oskarżony odstąpił od egzekucji z wierzytelności wobec Zakładów (...) Sp. z o.o. w S. oraz że jego działanie było ekonomicznie nieuzasadnione i wyrządziło kierowanej przez niego Spółce szkodę, a także bezpodstawne przyjęcie, iż oskarżony podjął decyzje o kontynuowaniu sprzedaży na rzecz Zakładów (...) Sp. z o.o. w S. bez otrzymywania zaliczek,

2) obrazę przepisów postępowania, a tj. art. 424 kpk poprzez pominięcie w uzasadnieniu wyroku faktów, które Sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione w zakresie czynu opisanego w pkt IV aktu oskarżenia w części dotyczącej czynu polegającego na podjęciu przez oskarżonego decyzji o kontynuowaniu sprzedaży towarów na rzecz Zakładów (...) Spółka z o. o. w S. oraz niewyjaśnienie w tym zakresie podstawy prawnej wyroku,

3) obrazę przepisów prawa materialnego, a tj. art. 296 § 1 i § 3 kk poprzez uznanie oskarżonego winnym popełnienia przestępstwa polegającego na nie zawarciu aneksu do umowy pożyczki podpisanej w dniu 10 lipca 1995 roku pomiędzy (...) Ltd. Spółka z o.o. w Ż., a (...) Spółka z o.o. w S. w sytuacji, gdy czyn ten nie zawiera ustawowych znamion czynu zabronionego z uwagi na niewystąpienie znacznej szkody majątkowej spowodowanej ewentualnym zaniechaniem oskarżonego.

Podnosząc powyższe obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez sąd drugiej instancji w zaskarżonej części poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów opisanych w IV akcie oskarżenia, ewentualnie o uchylenie wyroku przez sąd drugiej instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (apelacja – k. 4359-4374).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zasadne są apelacje obrońców oskarżonych w części dotyczącej czynu przypisanego oskarżonemu w pkt 2 wyroku oraz w konsekwencji wynikającego z tego skazania, a także apelacja prokuratora odnosząca się do tego skazania, przy czym co do tej apelacji, to jej część, która dotyczy uniewinnienia oskarżonego od czynów zarzucanych w pkt I, II i III (pkt 1 wyroku), uznana została za niezasadną.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny odniesie się do tej właśnie nieuwzględnionej części apelacji prokuratora.

Odnosnie rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1 zaskarżonego wyroku, oskarżyciel sformułował zarzuty obrazy prawa procesowego oraz zarzut błędu w ustaleniach faktycznych (pkt II ppkt 1 i 2 apelacji).

Pierwszy z tych zarzutów jest zarzutem nieprawidłowo skonstruowanym, przez zbiorcze powołanie naruszenia wskazanych w nim przepisów prawa procesowego. Wynika to wprost z ustalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2013 roku, sygn. II KK 207/12, LEX 1299162, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2013 roku, sygn. V KK 270/12, LEX 1293868).

Niezależnie jednak od tego stwierdzić należy, iż wbrew twierdzeniom skarżącego, brak jest podstaw do wzruszenia zapadłego w tym zakresie rozstrzygnięcia.

Przekonanie sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje bowiem pod ochroną reguły z art. 7 kpk, jeżeli jest poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy głównej całokształtu okoliczności sprawy, stanowi wyraz rozważenia wszystkich okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego oraz jest zgodne ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, a nadto zostało wyczerpująco i logicznie uargumentowane w uzasadnieniu wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2012 roku, sygn. III KK 298/12, LEX 1232292).

Z treści zarzutu oraz z uzasadnienia apelacji wynika, iż naruszenie przepisów prawa procesowego sprowadzać się miało do ustalenia przez Sąd Okręgowy, iż dokumenty w postaci uchwał Zgromadzenia Wspólników nr 1-6/99 datowanych na dzień 18 marca 1999 roku, aneksu do umowy o pracę datowanego na dzień 18 marca 1999 roku, postanowienia jedyne go wspólnika (...) Sp. z o.o. w Ż., datowanego na dzień 19 marca 1999 roku i protokołu Walnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. w Ż. datowanego na dzień 19 marca 1999 roku są dokumentami autentycznymi sporządzonymi w dniu 15 marca 1999 roku zgodnie z wiedzą i wolą R. V., działającego jako pełnomocnik jedyne go wspólnika przedmiotowej spółki. Sam skarżący dostrzega, iż powyższe ustalenie ma charakter przesądający w zakresie możliwości uznania sprawstwa i winy oskarżonego co do czynów zarzucanych w pkt I-III aktu oskarżenia. Zarzut ten w świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego jest nieuprawniony. Sam skarżący nie kwestionuje dowodu z opinii grafologicznych i wniosków końcowych tych opinii. Postuluje jednak, iż nie ma jednoznacznych tez wynikających z tych dowodów. Sąd I instancji powinien, kierując się „wszechstronną, swobodną, ale nie dowolną, uwzględniającą zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego” (k. 5 uzasadnienia apelacji) dokonać odmiennej oceny dowodów i uznać, że dowody te pozwalają na ustalenie sprawstwa oskarżonego. Następnie przeprowadza własną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego i dokonuje własnych ocen, które w istocie sprowadzają się do zanegowania wniosków końcowych zawartych w niekwestionowanym dowodzie z opinii grafologicznych.

Taka konstrukcja apelacji prowadzić może jedynie do oceny, iż ma ona charakter, niepodlegający uwzględnieniu, polemiki z prawidłowymi ustaleniami i ocenami sądu I instancji. W ramach własnej oceny skarżący podnosi, iż jego zdaniem decydujące znaczenie mają depozycje świadka R. V. złożone w toku postępowania przygotowawczego oraz

to, iż istotne znaczenia miało odstępianie od przesłuchania tego świadka, bądź bezpośrednio przed sądem, bądź w drodze zagranicznej pomocy prawnej. Nie wykazuje natomiast, aby dowód ten mógł mieć wpływ na końcowe rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie. Zakładając nawet, iż dowód taki byłby przeprowadzony, w postulowanej formie, to mając na uwadze treść twierdzeń tego świadka, które były przedmiotem analizy sądu I instancji, podnieść należy, iż podtrzymanie zeznań, w formie z postępowania przygotowawczego, nie zmieniłoby ocen zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, a ich ewentualna zmiana i przyznanie względnie brak negacji, co do wniosków wynikających z opinii grafologicznych, tym bardziej uzasadniałoby prawidłowość rozstrzygnięcia jakie zapadło w przedmiotowej sprawie.

W zakresie czynów z pkt II i III, wobec faktu, iż czynności sprawcze zostały przypisane oskarżonemu, a przeczą temu wprost wyniki badań grafologicznych, rozstrzygnięcie jest w sposób oczywisty prawidłowe.

Powyższe dotyczy także czynu zarzuconego w pkt I aktu oskarżenia. Nie zmieniają tego dywagacje skarżącego zwarte w uzasadnieniu wywiedzionego środka odwoławczego. W przedmiotowej sprawie brak było bowiem dowodów, które świadczyłyby o tym, że dokumenty, które były podstawą postawionych oskarżonemu zarzutów, były przez niego sfałszowane, bądź aby posłużył się on nimi wiedząc, iż mają one taki charakter. Rozważania jakie w tym zakresie czyni skarżący w uzasadnieniu wywiedzionego środka odwoławczego mogłyby doprowadzić co najwyżej do oceny, iż zachodzi sytuacja, o której mowa w art. 5 §2 kpk, ale w przeważającej części mają one charakter nie podlegających uwzględnieniu, na gruncie przepisów proceduralnych, domniemań o charakterze faktycznym.

Reasumując, uwzględniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, pisemne motywy zaskarżonego orzeczenia, zarzuty i przywołaną na ich poparcie argumentację zawartą w wywiedzionym środku odwoławczym, brak było podstaw do uznania, iż przy wydaniu zaskarżonego orzeczenia, w tej części, przekroczono granice, o których mowa w art. 7 kpk. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż w sposób nie budzący wątpliwości ustalono, iż na kwestionowanych dokumentach podpisy R. V. były autentyczne i nie było ich późniejszego zamienienia. Zgromadzenie, na którym sporządzono te dokumenty faktycznie się odbyło. To, że daty ich sporządzenia wskazywały na różne dni, 18 i 19 marca, nie zostało w prowadzonym postępowaniu wyjaśnione, ale podkreślić należy, iż uchylenie zaskarżonego orzeczenia z tego powodu nie spowoduje wyjaśnienia dlaczego w 1999 roku do tego doszło.

Z powodów wskazanych już wcześniej zarzut braku bezpośredniego przesłuchania R. V., o tyle nie podlega uwzględnieniu, iż jego zeznania nic nowego do sprawy nie wniosą i dlatego także z tego powodu uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia nie spowodowałoby wydania odmiennego orzeczenia co do istoty sprawy.

Odnosnie zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych dotyczących czynu zarzuconego w pkt I aktu oskarżenia, a związanych z rozliczeniem przez oskarżonego dwóch zaliczek w łącznej kwocie 78.372 zł, to zarzut ten również nie został uwzględniony. Wynika to z następujących okoliczności.

Skarżący podnosi, iż jego zdaniem w tym zakresie szkodę poniosła spółka (...) Sp. z o.o., a szkoda ta była związana z podwyższeniem jej zobowiązań podatkowych na skutek działania oskarżonego. Podnieść należy, iż pokrzywdzony, właściciel spółki żadnych roszczeń w tym zakresie w stosunku do oskarżonego nie zgłasza i nie zgłaszał. Skarżący w tym zakresie stawia zarzut wyłudzenia nienależnych korzyści majątkowych. W tym zakresie wypowiedział się Naczelny Sąd Administracyjny i w prawomocnym wyroku z dnia 31 sierpnia 2004 roku, sygn. akt (...) oraz w jego uzasadnieniu wykazał, iż brak było podstaw do uznania, iż działanie oskarżonego zrodziło konieczność naliczenia podatku od osób prawnych, i że działania te były dopuszczalne w świetle obowiązujących w tamtym okresie przepisów prawnych (k. 4234-4239).

Niezależnie więc od wywodów Sądu Okręgowego w tym zakresie, zarzut ten z przyczyn powyższych także nie mógł zostać uwzględniony.

Zasadne są apelacje prokuratora i obrońców co do czynu przypisanego w pkt 2. co prawda powołują one różne zarzuty, ale formułują zbieżne wnioski co do uchylenia sprawy i przekazania jej do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi.

W tym zakresie rozstrzygnięcie dotknięte jest takimi uchybieniami, że nie wchodząc nawet w szczegółowe rozważania co do argumentów podnoszonych w apelacjach stwierdzić należy, iż wyeksponowanie kilku z nich, za to o znaczeniu podstawowym, wskazuje na konieczność wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym.

Wynika to między innymi z faktu, że odnosząc się do opisu czynu przypisanego oskarżonemu, stwierdzić należy, iż wynika z niego, iż mamy do czynienia z dwoma odrębnymi czynami dokonanymi w różnym okresie czasu i dotyczących różnych działań oraz odnoszących się do różnych podmiotów, a mianowicie Zakładów (...) oraz Spółki z o.o. (...).

Powyższe nakazywałyby więc w wypadku ustalenia sprawstwa i winy oskarżonego, do odrębnego opisanie tych zachowań i przyjęcia odpowiedniej kwalifikacji prawnej tych czynów. Możliwość łącznego opisanie i zakwalifikowania tych zachowań jest oczywiście możliwa, ale tylko w wypadku objęcia ich konstrukcją z art. 12 kk, czego nie uczyniono. Wymagałoby to jednak ustalenia, iż oskarżony działał z góry powziętym zamiarem. Uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia pomija tę kwestię milczeniem, co jest niewątpliwie uchybieniem, o którym mowa w art. 424 kpk i co jest o tyle dziwne, iż Sąd Okręgowy dokonując krytycznej analizy zarzutów oskarżenia, co do których wydał orzeczenie uniewinniające, tą problematyką się zajmował (k. 75 uzasadnienia).

Drugim poważnym zarzutem jest podniesiony w apelacji prokuratora zarzut obrazy prawa materialnego, w postaci art. 46 §1 kk, polegający na orzeczeniu wobec oskarżonego obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, przypisanym w pkt 2 wyroku, w wysokości nie znanej ustawie. Łączy się on niewątpliwie z drugim zarzutem dotyczącym tego czynu, w postaci braku określenia wysokości szkody wyrządzonej przypisanym przestępstwem. Na podstawie art. 46 §1 kk można orzec obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem. Treść orzeczenia zawartego w pkt 4 wyroku wskazuje, iż taki obowiązek nałożono. Tymczasem podana w nim wysokość szkody przekracza wysokość szkody wyrządzonej przestępstwem, bowiem orzeczono go w wysokości 1.583.548 złotych, a szkoda wyrządzona przestępstwem wyniosła (wg wyliczeń Sądu Okręgowego) kwotę niższą, co powoduje, iż orzeczony środek wbrew treści przepisu, nie stanowi ani obowiązku uiszczenia szkody w całości, ani w części. Jest to więc nie tylko obraza prawa materialnego, ale i wewnętrzna sprzeczność wydanego orzeczenia, która sama w sobie rodzi konieczność uchylenia wyroku zarówno co do orzeczenia obowiązku jak i co do przestępstwa, którego przypisanie skutkowało powstaniem tego obowiązku, a także związanych z tym rozstrzygnięć co do orzeczonej kary i zastosowanej instytucji probacyjnej.

Sąd odwoławczy nie mógł w tym zakresie dokonać własnych ustaleń, bowiem uchybienie to ściśle związane było z wcześniej omówionym uchybieniem, ponieważ ewentualna możliwość orzeczenia obowiązku naprawienia szkody związana jest z ewentualną formą sprawczą: jeden czyn; dwa odrębne czyny rodzące dwa odrębne obowiązki; ewentualnie przyjęcie konstrukcji z art. 12 kk; względnie 91 kk. Ponadto samodzielne rozstrzygnięcie tej kwestii przez sąd odwoławczy, naruszyłoby zasadę dwuinstancyjności w rozpoznawaniu spraw karnych.

Te wyżej omówione uchybienia same w sobie skutkowały koniecznością uchylenia tej części zaskarżonego orzeczenia i zwalniały Sąd Apelacyjny od ustosunkowywania się do reszty podnoszonych w apelacji prokuratora oraz obrońców oskarżonych zarzutów, bowiem w zasadzie, analiza już samej treści wyroku, a zarazem fakt, iż jego uzasadnienie całkowicie pomija podnoszoną problematykę, na potrzebę takiego rozstrzygnięcia wskazuje. Zarzuty te zresztą powinny być przedmiotem analizy sądu I instancji przy ponownym rozpoznawaniu sprawy. Sąd ten powinien powtórnie przeprowadzić postępowanie dowodowe w niezbędnym zakresie i w wypadku stwierdzenia sprawstwa i winy oskarżonego, wydać wyrok, który uwzględni okoliczności, które skutkowały orzeczeniem kasatoryjnym, ale także te które były podnoszone w wywiedzionych środkach odwoławczych.

Należy tu zwrócić dodatkową uwagę sądu na okoliczności związane ze zmianą stanu prawnego co do czynu zarzucanego oskarżonemu (art. 4 §1 kk), ale także i na potrzebę ewentualnego rozstrzygnięcia, czy w wypadku

ewentualnego rozważenia powstania obowiązku naprawienia szkody, bądź szkód wyrządzonych przestępstwem, bądź przestępstwami, w przedmiotowej sprawie nie wystąpiła sytuacja, o której mowa w art. 415 §5 kpk.

W wypadku zaskarżenia wyroku należy sporządzić uzasadnienie odpowiadające warunkom, o których mowa w art. 424 kpk, które umożliwi ewentualną kontrolę prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

ła